

Position Paper

Expertisecentrum Georganiseerd Kindermisbruik:
meldpunt/hulpportaal en kenniscentrum

Inleiding

Het rapport van de commissie Hendriks "Tussen ongeloof, ondersteuning en opsporing" (december 2022) komt tot de conclusie dat "het onomstreden is dat georganiseerd en gewelddadig misbruik van minderjarigen bestaat", dat "slachtoffers van georganiseerd sadistisch misbruik ernstig beschadigd kunnen raken en dat het een maatschappelijke plicht is om deze slachtoffers adequate hulpverlening te bieden." De commissie rapporteert hiermee aan het Ministerie van Veiligheid en Justitie omtrent het onderzoek waaraan een Kamerbreed gesteunde motie ten grondslag ligt.

Op basis van haar conclusies formuleert de commissie Hendriks tevens een aantal aanbevelingen, waaronder het advies tot het instellen van een landelijk meldpunt voor deze vorm van georganiseerde criminaliteit (n.a.v. de moties Van den Berge c.s. & Van Nispen c.s.). Voorts adviseert ze tot rapportage aan het ministerie over verworven kennis van de thematiek, op basis van wetenschappelijke literatuur, getuigenissen van slachtoffers en de expertise van therapeuten en deskundigen.

De voornoemde adviezen van de commissie Hendriks met betrekking tot de werking van een meldpunt en een kenniscentrum blijven echter summier en weinig concreet. Ook lijkt de kennis van de noden van de doelgroep lacunair en daarmee voorbij te gaan aan de precaire situaties waarin slachtoffers zich doorgaans bevinden.

Eén van de grootste obstakels hierbij is dat slachtoffers van georganiseerd misbruik de reguliere weg naar de hulpverlening en opsporingsdiensten niet vinden, gezien hun eigen veiligheid en die van de behandelaars niet voldoende gewaarborgd is en er geen afdoende kennis van de problematiek bestaat.

Vorig jaar besloten stichting Misbruikt! en het Kenniscentrum Transgenerationeel Georganiseerd Geweld (KTGG) daarom de handen in elkaar te slaan en vanuit hun jarenlange expertise op het terrein van kindermisbruik en mensenhandel een denktank op te zetten. Samen met andere gevestigde partijen deelden ze hun ervaringen, aspiraties en deskundige inzichten over de vereisten waaraan een toegerust expertisecentrum zou moeten voldoen om tegemoet te komen aan de huidige pijnpunten op het vlak van zorg en hulpverlening aan slachtoffers van georganiseerd, gewelddadig seksueel (kinder)misbruik.

De uitwisseling en reflecties tijdens de bijeenkomsten van de denktank resulteerden in deze position paper. Uitgaande van de huidige noden van veiligheid en

kennisoverdracht rond het onderwerp, beschrijft dit paper de opzet van een tweeledig expertisecentrum, bestaande uit enerzijds een meldpunt/hulpportaal en anderzijds een kenniscentrum gericht op georganiseerd gewelddadig seksueel misbruik van minderjarigen.

Om de continuïteit en het aanwezige vertrouwen te waarborgen en recht te doen aan de verworven wetenschappelijke deskundigheid op het terrein, lijkt het aangewezen dat zowel Stichting Misbruikt! als het KTGG de voortrekkers worden om dit expertisecentrum op te zetten en via een ondersteunde professionaliseringslag verder invulling te geven.

De observaties, voorstellen en perspectieven in deze position paper kwamen tot stand op basis van een gevarieerde deskundigheid van de verschillende partijen en werden getoetst aan de ervaringen van een groep slachtoffers.

Motie tot bevordering expertisecentrum georganiseerd kindermisbruik

De door de Tweede Kamer goedgekeurde motie van Kamerlid Uitermark, naar aanleiding van het commissiedebat 'seksueel geweld en kindermisbruik' (6 maart 2024), vraagt de regering expliciet om de organisaties stichting Misbruikt! en het Kenniscentrum Transgenerationeel Georganiseerd Geweld te betrekken bij de oprichting en coördinatie van een expertisecentrum voor georganiseerd, sadistisch kindermisbruik.

Beide organisaties zijn beproefde referenties als het gaat om de meldingen en opvolging van gevallen van georganiseerd kindermisbruik. Het KTGG spant zich al decennialang in om deze groep slachtoffers en hun hulpverleners bij te staan, expertise omtrent de problematiek op te bouwen en uit te dragen. Zo volgde het uit eigen beweging de aanbevelingen van de voormalige werkgroep Ritueel Misbruik (1993) op waar het Ministerie van Justitie de problematiek onderbelichte.

Stichting Misbruikt! heeft zich de laatste jaren bewezen als een verbindende schakel die de brug slaat tussen slachtoffers, hulpverleners, behandelaars en het juridische luik, met de steun van de voorzitter, voormalig nationaal rapporteur Mensenhandel en geweld tegen kinderen, Corinne Dettmeijer. De meldingen van georganiseerd misbruik die uitbleven bij de geijkte overheidsinstanties, kwamen de afgelopen jaren veelal bij Misbruikt! en het KTGG terecht. Ook traumabehandelaars vonden hun weg naar beide organisaties. Weliswaar melden slachtoffers zich soms ook bij andere instanties die op hun beurt weer aankloppen bij het KTGG of Stichting Misbruikt! met de vraag om hulp of expertise

Zowel Stichting Misbruikt! als het KTGG herkennen in de aanbevelingen van de commissie Hendriks de nood aan een verbindende instantie die informatie omtrent georganiseerd kindermisbruik samenbrengt en de kennis van deze complexe materie staft met wetenschappelijke literatuur, de deskundigheid van hulpverleners en de ervaringen van overlevers. Die interdisciplinaire bundeling is noodzakelijk voor een juist begrip van de problematiek en een adequate hulpverlening aan de doelgroep.

Met vereende krachten stelden Stichting Misbruikt! en het KTGG vorig jaar een denktank samen om te reflecteren over de noodzaak en de voorwaarden waaraan een uitgebouwd expertisecentrum moet voldoen om op een gecoördineerde wijze deskundige hulp te bieden aan slachtoffers, behandelaars en deze vorm van georganiseerde criminaliteit verder in beeld te brengen.

De volgende organisaties namen deel aan deze denktank of zijn geconsulteerd:

- Stichting Misbruikt!
- Kenniscentrum TGG
- Verschillende organisaties van gespecialiseerde behandelaren
- Shop Den Haag
- Sterk Huis Tilburg
- Filomena Rotterdam
- Fier
- Coördinatoren mensenhandel

Tijdens de bijeenkomsten spitsten de betrokken organisaties van de denktank zich toe op de concrete vraag: Wat zijn de vereisten voor het functioneren van een op de doelgroep toegerust expertisecentrum?

Het onderstaande overzicht is het resultaat van de reflecties in antwoord op die vraag.

Wat is er nodig?

Een expertisecentrum, tweeledig van aard, bestaande uit:

- 1: Meldpunt/hulpportaal (een specifiek punt, geen generiek meldpunt)**
- 2: Kenniscentrum**

1: Meldpunt/hulpportaal binnen het expertisecentrum

Doelgroep Meldpunt/ hulpportaal:

Vanuit de expertise van de denktank wordt een meldpunt c.q. (coördinerend) hulpportaal bepleit voor overlevers en slachtoffers van georganiseerd gewelddadig seksueel (kinder)misbruik die op enigerlei wijze hulp zoeken en over hun ervaringen

willen vertellen. Het meld- en hulppunt moet daarnaast ook opengesteld worden voor omstanders en voor professionals die in aanraking zijn gekomen met (overlevers van) georganiseerd gewelddadig seksueel geweld.

De noodzaak van een specifiek meldpunt voor georganiseerd seksueel misbruik

Het rapport van de Commissie Hendriks verwijst voor het meldpunt naar het Duitse model. In Duitsland werd een specifiek meldpunt ingeroepen voor casussen van georganiseerd misbruik, in plaats van ze onder te brengen bij een algemeen meldpunt voor seksueel misbruik. De keuze voor zo'n specifiek meldpunt is wenselijk omwille van de uiterst complexe aard en aanpak van dit soort misbruik.

Zoals uit de onderstaande karakteristieken mag blijken, vergt georganiseerd misbruik door de hoog complexe problematiek een gespecialiseerde benadering en een eigenstandige expertise. Verdunning van deze kennis in een algemeen expertisecentrum komt niet voldoende tegemoet aan de specificiteit van de materie en kan derhalve leiden tot verschraling:

- Georganiseerd gewelddadig seksueel geweld behelst het herhaaldelijk, in een georganiseerde samenwerkingsvorm, systematisch en gewelddadig misbruiken van mensen - variërend van zeer jonge kinderen veelal doorgaand tot in de volwassenenheid - op fysiek, psychisch, seksueel, emotioneel en spiritueel vlak. Er is een systematische component aanwezig die meestal ingang vindt via transgenerationeel en intrafamiliaal misbruik (incest) dat intensifieert en zich uitbreidt naar criminele netwerken.
- Bij georganiseerd seksueel misbruik is er sprake van georganiseerde criminaliteit met de nadruk op mensenhandel, uitbuiting, (kinder)prostitutie, productie van kinderporno. Dit vraagt om een andere benadering dan het meer individuele misbruik of het misbruik door twee of meer personen. Het thema georganiseerd misbruik past daarom beter onder de noemer mensenhandel dan onder de categorie zedendelicten. Dat is weliswaar niet de huidige, maar wel de gewenste situatie met het oog op een betere opsporing en beschikbare hulp.
- Bij slachtoffers van georganiseerd misbruik wordt veelal een dissociatieve persoonlijkheidsstoornis (DIS) vastgesteld, die gecontroleerd door trauma-inductie tot stand wordt gebracht. Hierbij wordt gebruik gemaakt van ernstige geweldsplegingen, programmering, desinformatie, isolatie, en het medeplichtig maken van slachtoffers. Het is belangrijk dat deze problematiek bij de deskundigen bekend is, om het slachtoffer beter te kunnen opvangen en te begeleiden.
- Een heikel punt is de veiligheid van melders en van medewerkers van het meldpunt en daarmee samenwerkende organisaties. Informatie omtrent

concrete zaken mag in geen geval terechtkomen bij de desbetreffende criminele netwerken en organisaties vanwege de ervaren en hieraan inherente veiligheidsrisico's voor melders en medewerkers. De centralisatie van persoonlijke informatie van slachtoffers houdt dan ook te grote risico's in. Ter bescherming van de melders is er daarom een veel discretere aanpak nodig die indruist tegen de huidige werkwijzen van politie, justitie en de ggz. Er kan bijvoorbeeld geen gebruik worden gemaakt van protocollen waarin de meldcode een verplicht onderdeel is. Het specialistische team dat nodig is bij de politie zal moeten worden opgeleid en pas moeten worden ingeschakeld als slachtoffers daar klaar voor zijn, en niet bij de start van een melding of hulpvraag .

- Gezien de noodzakelijke veiligheidsvoorzieningen moet een anonieme melding mogelijk zijn en dient registratie zich te beperken tot het strikt noodzakelijke.
- Het inrichten van de data blijft hierbij een belangrijk vraagstuk en dient allicht niet digitaal traceerbaar te zijn om absolute discretie en veiligheid te kunnen garanderen.
- Slachtoffers/overlevers laten duidelijk weten dat zij zich alleen willen/durven melden bij een overzichtelijke organisatie met kennis van zaken, waar hun veiligheid gewaarborgd is. Het meldpunt moet daarom een instantie zijn waarin zij vertrouwen kunnen stellen.

Wat moet het meldpunt/hulpportaal binnen het expertisecentrum kunnen bieden?

Het meldpunt van het expertisecentrum dient een interdisciplinair contactpunt te zijn. Bij de beluistering en opvang van de melder in het bieden van praktische steun, medische en psychische hulp, komt immers een veel geschakeerder beeld tot stand van de specifieke aard en de omvang van de problematiek waar slachtoffers van georganiseerd misbruik mee worstelen. Dat komt niet alleen de melder ten goede, maar helpt ook de tekortkomingen in de huidige hulpverlening geleidelijk aan beter in kaart te brengen.

De volgende diensten zouden daarbij gefaciliteerd moeten worden. Er is nood aan:

- Een meldpunt/hulpportaal dat 24/7 bereikbaar is.
- Een snelle en directe toegang met garantie van anonimiteit en veiligheid, waar op korte termijn een vervolgtraject kan worden bepaald.
- Toeleiding naar gespecialiseerde medische en psychosociale hulpverlening, met de garantie van geheimhouding en volledig afgeschermd dossiervorming

- Safe house(s)
- De nood aan een ingerichte vondelingen plek.
- De organisatie van een "buddy-systeem" om slachtoffers die uit de criminele netwerken zijn, blijvend te ondersteunen.
- Hulp bij administratieve zaken (bv. het verkrijgen van een ID-kaart of bankpas, hulp bij naamswijzigingen, etc.)
- Het verzamelen van informatie in brede zin en meer specifiek ook omtrent de werkwijzen van organisaties en netwerken van georganiseerd seksueel misbruik.

Hoe moet het meldpunt/hulpportaal er concreet uitzien?

Het meldpunt/hulpportaal moet een integraal, fysiek coördinatiepunt zijn dat met de leden van Stichting Misbruikt! en het KTGG zelfstandig georganiseerd of gefaciliteerd wordt, eventueel vanuit een passende landelijke organisatie. Er is nood aan een overkoepelende samenwerking tussen alle betrokken organisaties waar personen uit de doelgroep zich mogelijkerwijze nog zouden kunnen melden.

- Een slachtoffer kan zich melden bij welke aangesloten organisatie of professional dan ook en zal na een eerste intake worden geholpen naar de meest optimale route voor hulp. Voor potentiële hulpzoekers moet het duidelijk zijn waar de hulp te vinden is. Heldere communicatie over het expertisecentrum is daarbij uiterst belangrijk.
- De medewerkers van deze aangesloten samenwerkende organisaties moeten in hun werkzaamheden worden ondersteund met opleidingen, intervisie, supervisie etc.
- Het meldpunt (en het kenniscentrum) heeft een directeur/coördinator nodig. De coördinator coördineert het meldpunt op organisatieniveau en is derhalve zelf geen hulpverlener voor individuele slachtoffers. Er dient een samenwerking met ziekenhuizen, verloskundigen, kinderartsen, huisartsen en andere hulpinstanties opgezet te worden
- Er is overleg nodig rond de samenwerking met de politie/opsporingsdiensten.

2: Kenniscentrum binnen het expertisecentrum:

Naast een specifiek meldpunt, dient het expertisecentrum te bestaan uit een even specifiek kenniscentrum, waar kennis en kunde gebundeld wordt en uitgebouwd. Niet alleen overlevers/slachtoffers van georganiseerd misbruik die melding doen, maar ook naasten en professionals die in contact komen met overlevers of met het fenomeen van georganiseerd gewelddadig (kinder)misbruik kunnen hier terecht voor informatie en ondersteuning die verdere hulpverlening mogelijk maakt.

Wat moet het kenniscentrum doen/bewerkstelligen?

- Er moet een goede en veilige toegang gewaarborgd zijn tot de kennisbronnen, waartoe de melders en de deskundigen behoren. Dit is alleen mogelijk door een nauwe samen- en wisselwerking te garanderen met het specifieke meldpunt voor slachtoffers, omstanders en behandelaars.
- De onderzoeksvragen moeten rijzen vanuit de expertise van hulpverleners en zich richten op de knelpunten die zij in hun werkzaamheden ervaren; bijgevolg zullen de ervaringen van slachtoffers/overlevers hierbij een cruciale rol spelen. Die knelpunten kunnen breed geïnterpreteerd worden en zowel psychologisch/psychiatrisch, medisch (somatisch) als sociaal-maatschappelijk en juridisch van aard zijn.
- Het verzamelen en het verwerven van kennis moet steeds een duidelijk doel dienen, bv. het in kaart brengen van dadernetwerken.
- In het kader van kennisverwerving is er nood aan een goede samenwerking met nationale en internationale experts en organisaties (ISSTD, ESTD)

Gezien de precaire aard van georganiseerd gewelddadig misbruik is het essentieel dat slachtoffers/overlevers en hulpverleners hun volle vertrouwen kunnen stellen in het kenniscentrum. Daartoe dient de veiligheid en de privacy (anonimiteit) van deelnemers aan de onderzoeken te worden gewaarborgd. Ook moet er voldoende kennis zijn van de risico's die melders lopen, opdat die tot een verantwoord niveau beperkt kunnen worden. Voldoende expertise bij de onderzoekers van de thematiek is hierbij strikt noodzakelijk om het vertrouwen van de slachtoffers/overlevers te kunnen winnen en de doelgroep met een adequaat begrip te kunnen beluisteren.

Kennis uitdragen

Kennisverwerving en kennisoverdracht dragen bij aan preventie: door meer kennis over de werkwijze van netwerken van georganiseerd misbruik, neemt de kans toe dat deze aangepakt en vervolgd kunnen worden. De kennisvergaring staat dan ook ten dienste van het uitdragen ervan en dient beschikbaar te zijn voor ieder die daarbij gebaat is:

- Slachtoffers/overlevers en omstanders, om meer inzicht te krijgen in de problematiek en van daaruit gericht hulp (breed gezien) te zoeken
- Hulpverleners, om de kennis te kunnen integreren in hun behandelingswijzen en zo betere hulp te bieden
- De (jeugd)ggz en jeugdzorg, om beter te signaleren, te diagnosticeren en door te verwijzen
- Ziektekostenverzekeraars, om de nodige informatie krijgen op basis waarvan zij behandelingen voor de doelgroep op een correcte wijze kunnen financieren
- In het kader van opleidingen (inclusief nascholingen) in de (kinder-) psychiatrie, psychologie, basisscholen, middelbare scholen, mbo, hbo, somatische geneeskunde; politieacademie
- Beleidsmakers (landelijke, provinciale en gemeentelijke), Justitie, VWS
- Kerken, hulpinstanties vanuit kerkgemeenschappen, Leger des Heils

Om de bovenstaande taken binnen een kenniscentrum professioneel en adequaat te kunnen uitvoeren, is het volgende vereist:

- Een nauwe samenwerking met het professionele meldpunt en de belangenorganisaties
- Een ervaren en betrokken leidinggevende of coördinator
- Ervaren onderzoekers die al affiniteit hebben met deze vormen van geweld, die contacten onderhouden met onderzoekers (nationaal en internationaal, universitair en daarbuiten) en in staat zijn deze kennis over te brengen aan professionals (via vaktijdschriften, congressen,...)
- Medewerkers die in staat zijn de kennis op gedegen en begrijpelijke wijze over te brengen (bijvoorbeeld in opleidingen) en die worden ondersteund in hun werkzaamheden met supervisie/intervisie
- Kundige, administratieve ondersteuning
- Veiligheidswaarborging voor alle medewerkers, ervaringsdeskundigen, vrijwilligers, stagiaires, zij die aan onderzoek meedoen, etc.
- Structurele financiering met garanties voor onafhankelijkheid in het kiezen van met name onderzoeksdoelen
- Samenwerking met een specialistisch team van politie of opsporingsdiensten

Concrete stappen om te komen tot het expertisecentrum:

Het expertisecentrum, bestaande uit de samenvoeging van een meldpunt/hulpportaal en een kenniscentrum start idealiter met een pilot over een periode van 3 jaar. In deze pilot zijn er drie fasen te doorlopen:

Fase 1: Het Expertisecentrum wordt gepositioneerd. Het onderhoudt contact met alle hulpverlenende instellingen waarmee nu al samengewerkt wordt en breidt deze samenwerking uit tot het gewenste niveau. Zo wordt een netwerk gevormd waarbinnen verwezen kan worden naar alle noodzakelijke hulp en ondersteuning voor de slachtoffers. Informatie uit meldingen wordt door het expertisecentrum anoniem gehouden. Organisaties die meldingen aanbrengen worden vanuit het meldpunt geadviseerd. Voor de aangesloten organisaties geldt enkel een meldplicht indien dit veilig kan. De anonimiteit van een melder dient te allen tijde gewaarborgd te zijn, tenzij een melder zelf aangifte wil doen. Veiligheid voor degenen die zich melden en voor de medewerkers van het meldpunt dient gegarandeerd te zijn. In deze fase ligt de nadruk op het centraliseren van meldingen uit diverse organisaties en het opvangen van hulpvragen waarmee slachtoffers zich direct tot het Expertisecentrum richten.

Fase 2: Het bestaan van het meldpunt voor hulp in samenwerking met de bestaande punten waar slachtoffers zich kunnen melden wordt aan het algemene publiek bekendgemaakt zodat slachtoffers of andere direct betrokkenen actief worden uitgenodigd en aangemoedigd om zich rechtstreeks te melden en hulp te vragen, zoals in de eerste fase al spontaan gebeurde. De verdere afhandeling is gelijk aan fase 1, d.w.z. dat er voor de benodigde hulp samengewerkt wordt met de aangesloten organisaties.

Fase 3: Operationeel gaat het meldpunt/hulp-portaal door conform fase 2. De gecentraliseerde informatie wordt op een wetenschappelijk onderbouwde wijze geanalyseerd. Het functioneren van het Expertisecentrum wordt geëvalueerd. Openstaande vragen en bezorgdheden worden geïnventariseerd in een uitgebreid beschrijvend rapport over de diverse inhoudelijke aspecten van het georganiseerd gewelddadig (sadistisch) seksueel geweld.

De pilot van het nieuwe Expertisecentrum is er in looptijd van drie jaar op bedacht de hulpverlening aan slachtoffers (en direct betrokkenen) beter te organiseren. In het derde jaar volgt een evaluatie. De kennis die uit het werk van de commissie Hendriks is voortgekomen wordt aangevuld met een meer participatief onderzoek, aan de hand van een onderzoeksmodel waarbij hulpverlening en onderzoek samengaan en zowel professioneel deskundigen als ervaringsdeskundigen worden ingezet. Een dergelijke benadering genereert meer vertrouwen bij mogelijke

melders en levert bijgevolg meer informatie, aanwijzingen en eventueel bewijsmateriaal op, wat verder onderzoek en opsporing ten goede komt.

Conclusie

Uit de voorgaande adviezen die de denktank formuleerde, blijkt dat bij de opzet van een expertisecentrum omtrent georganiseerd kindermisbruik het vrijwaren van veiligheid en vertrouwen cruciaal is. De strijd tegen deze ernstige georganiseerde misdaad is niet zonder gevaar en vormt niet alleen een bedreiging voor de melders, maar ook voor de medewerkers. De morele verantwoordelijkheid die met dit risicovolle werk gepaard gaat, moet collectief gedragen worden en doordacht worden opgevangen. De vraagstukken hieromtrent bepalen in grote mate de operationalisering van het centrum. Zoals hierboven beschreven, lopen voor het welslagen van een dergelijk expertisecentrum veiligheid, vertrouwen en bestaande deskundigheid inzake georganiseerd misbruik hand in hand.

Stichting Misbruikt! en het KTGG genieten vandaag dit vertrouwen bij slachtoffers en behandelaars, die zich de laatste jaren in alle discretie bij deze organisaties meldden, en kunnen bogen op hun expertise en de bestaande contacten die ze doorheen de jaren uitbouwden. De expliciete vraag van de Kamer om de beide organisaties onder de arm te nemen aangaande de opbouw van het expertisecentrum, geeft aan dat dit vertrouwen ook bekrachtigd wordt door de politiek. Het KTGG, dat zich al meer dan twintig jaar inzet voor slachtoffers en hulpverleners als kennisportaal in deze materie, verbond zich de laatste maanden tot een samenwerking met Misbruikt! Samen lijken hun werkingen de geschikte kandidaten om verder te professionaliseren tot een gevestigd expertisecentrum. Gelet op het vertrouwen dat zij genieten bij alle partijen, hun zeldzame expertise op het terrein en hun beproefde werkzaamheid, is het raadzaam en in het belang van de slachtoffers om de continuïteit te garanderen en respectievelijk het kenniscentrum vanuit het KTGG en het meldpunt vanuit Misbruikt! op te bouwen. De huidige brugfunctie van Misbruikt! kan de coördinerende rol die het meldpunt en het kenniscentrum te vervullen hebben daarbij alleen maar bekrachtigen.

Om in deze opzet van de uitbouw van een expertisecentrum en verdere professionalisering van de bestaande organisaties te kunnen slagen, ligt het voor de hand dat de overheid voor het gewenste meldpunt/hulpportaal en kenniscentrum voldoende middelen beschikbaar moet stellen in de strijd tegen het georganiseerde misbruik en de gevolgen ervan. Bij deze position paper is een voorstel ter begroting gevoegd dat tegemoetkomt aan de financiële noden die een dergelijk expertisecentrum te dragen heeft.

Op dit moment blijven zaken m.b.t. georganiseerd misbruik bij de politie al te vaak op de plank liggen i.v.m. capaciteitsproblemen. De overheid dient ervan

	€ 427.725,00	€ 427.725,00
Huisvesting		
Huur ruimte	€ 50.000,00	€ -
	€ 50.000,00	€ -
ICT		
Kosten ICT-beheer/onderhoud/beveiliging	€ 50.000,00	€ 50.000,00
	€ 50.000,00	€ 50.000,00
Overige kosten		
Accountantskosten	€ 3.500,00	€ 3.500,00
Overige kosten	€ -	€ -
	€ 3.500,00	€ 3.500,00
Subtotaal:	€ 531.225,00	€ 481.225,00
Overhead/onvoorzien 7%:	€ 37.185,75	€ 33.685,75
Totaal lasten:	€ 568.410,75	€ 514.910,75